

RFSL:s KOMMUN- UNDERSÖKNING 2006

-kartläggning av hbt-personers situation i landets kommuner

Riksförbundet för sexuellt likaberättigade

Denna undersökning har sammanställts under våren 2006 av **Lars Jonsson**. Omslaget och sid-layouten har gjorts av **Mikael Onegård**. Det excel-dokument över landets kommuner som poängberäkning och betygsuträkning utförts i har skapats och underhållits av **Maria Sjödin**. En sammanställning av enkätsvar har gjorts av **Josefin Rajgård**.

En lång rad personer har bidragit med hjälp och råd. Bland annat **Kristina Börjeson** och **Thomas Laurell** på RFSL, **Jonas Hansson**, förbundssekreterare RFSL; **Niclas Sandin** vid Nordisk Media Analys och **Martin Paju** vid Centrum för regionalvetenskap, Umeå universitet.

Förord

RFSL:s ändamål är att verka för ett samhälle präglad av mångfald och respekt för människors olikheter, där alla människor, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet och oavsett hur de väljer att uttrycka denna läggning eller identitet, skall ha lika rättigheter och skyldigheter samt lika möjligheter att leva och verka. (Ur RFSL:s stadgar)

Detta står i RFSL:s stadgar. RFSL:s strävan är att den sexuella läggningen och könsidentiteten inte på något sätt ska påverka ens möjligheter att bygga en tillvaro utifrån egna önskemål och förutsättningar. Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) måste kunna leva ett fullvärdigt liv oavsett bostadsort, oavsett om det är Borås, Stockholm eller Malå. Att känna sig tvingad att flytta från sin hemort enbart på grund av att man inte respekteras som hbt-person är oacceptabelt och ovärdigt ett demokratiskt samhälle som vilar på mänskliga rättigheter. Varje individ har ett ansvar att inte diskriminera eller trakassera och inte heller stå vid sidan av och se på när andra gör det. På samma sätt har varje enskild kommun i landet ett ansvar att skapa så goda förutsättningar som möjligt för de av kommunens invånare som är hbt-personer. Det gör man bland annat genom att på olika sätt uppmärksamma att hbt-personer finns, genom att förmedla kunskaper till sin personal att bemöta hbt-personer och genom att skapa ett klimat med mångfald och icke-diskriminering som viktiga byggstenar.

Sveriges kommuner har mycket kvar att göra innan de når upp till de minimikrav de kommuninvånare som är hbt-personer kan ställa på dem. För att uppmärksamma landets kommuner på deras ansvar för situationen för hbt-personer har RFSL genomfört denna kommunundersökning. Det är den andra i sitt slag. Den första gjordes 1999. De båda undersökningarna har många likheter i upplägg men det finns också en hel del skillnader mellan dem. Därför kan inga klara jämförelser göras annat än att det går att konstatera att i kommunerna har generellt sett inte mycket hänt när det gäller hbt-frågor på sju år. I majoriteten av landets kommuner är ett hbt-perspektiv på verksamheten tyvärr en icke-fråga. Flera kommuner har dock börjat utbilda mer av sin personal i hbt-kompetens och några kommuner ligger i startgroparna för att utbilda merparten av sin personal.

RFSL vill med denna rapport beskriva den situation som hbt-personer möter i kommunerna. Samtidigt vill RFSL ge förslag till konkreta åtgärder som kommuner kan vidta för att förbättra situationen för hbt-personer.

Stockholm den 15 maj 2006

Sören Andersson
Förbundsordförande RFSL

Innehållsförteckning

	Sida
Förord	2
Hur vi gått tillväga	3
1. Skolan	5
2. Kommunens verksamhet och personal	8
3. Hbt-samhällets infrastruktur	11
4. Frekvensen brott med homofobiskt motiv	15
5. Allmänhetens attityd till homosexuella	17
Sammanlagt resultat	19
 Bilagor	
Bilaga 1. 10 punkter för ett öppnare Sverige som alla kommuner kan genomföra	21
Bilaga 2. Kommunlista	23

Hur vi gått tillväga

I studien kartläggs olika mätbara yttre förutsättningar i landets 290 kommuner som är relevanta för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) för att leva ett gott liv. De bedömningsgrunder som inbegripits har indelats i fem olika bedömningsområden – *skolan, kommunens verksamhet och personal, hbt-samhällets infrastruktur, frekvensen brott med homofobiskt motiv och allmänhetens attityd till homosexuella*. Faktainsamlingen har genomförts under våren 2006 och avser, då inte annat anges, läget vid denna tidpunkt. Studiens avsikt att mäta skillnader i situationen för hbt-personer i kommunerna innebär att det inte bara är den kommunala verksamheten som undersökts. Också andra faktorer, som allmänhetens attityder och förekomsten av ett organiserat hbt-liv, har vägts in. Studien är kvantitativ och ska ses som ett försök att kartlägga en mångfasetterad verklighet. Genom att väga in en lång rad faktorer tror vi det finns goda förutsättningar att säga något meningsfullt om den skilda situationen för hbt-personer i olika kommuner. Den rangordning av kommunerna som görs får ses som ett helhetsmönster. Att det upplevs någon skillnad mellan en kommun på 20:e och 24:e plats är inte säkert. Däremot kan man vara säker på att en kommun på 20:e plats framstår som hbt-vänligare än den kommun som hamnat på 186:e eller 290:e plats.

Följande aspekter har undersökts:

Skolan

- Om den kommunala skolplanen tar upp sexuell läggning och könsidentitet/könsuttryck.
- Om den kommunala skolplanen tar upp sex- och samlevnadsundervisningen.
- Om kommunen har utarbetat några särskilda riktlinjer för hur man i skolan ska kunna förbättra situationen för elever som är hbt-personer.
- Förekomsten av skolinformationer av informatorer som själva är hbt-personer.

Kommunens verksamhet och personal

- Förekomsten av yrkesanknutna utbildningar av kommunpersonal kring hbt-personers situation.
- Förekomsten av utbildningar av kommunens politiker kring hbt-personers situation.
- Om det finns någon av kommunen antagen plan som inbegriper motverkande av diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck.
- Om det under den senaste mandatperioden tagits något initiativ i kommunen som syftat till att förbättra situationen för hbt-personer.
- Om kommunen ger ekonomiskt bidrag till någon förening för hbt-personer.

Ordlista:

Bisexuell

Att bli kär i och sexuellt attraherad av personer oavsett om de är män eller kvinnor.

Hbt-person

Benämning för homosexuella, bisexuella och transpersoner som grupp.

Heterosexuell

Att bli kär i och sexuellt attraherad av personer av motsatta könet.

Homosexuell

Att bli kär i och sexuellt attraherad av personer av det egna könet.

Könsidentitet

Det kön/genus en person själv väljer att identifiera sig som. De flesta, men inte alla, väljer det kön/genus som definierades vid födseln.

Könsuttryck

En persons medel för att uttrycka ett visst socialt kön - exempelvis kläder, kroppsspråk, smink och frisyr.

Regnsbågsfamilj

Samlingsbegrepp för samkönade familjer, med eller utan barn.

Transperson

Att identifiera sig som tillhörande eller uttrycka ett annat kön än sitt biologiska. Samlingsnamn på till exempel transvestiter och transsexuella.

Transsexuell

Att inte identifiera sig med sitt biologiska kön. En del byter kön genom hormonbehandlingar och kirurgiska ingrepp. Transsexualism handlar om könsidentitet och inte om sexuell läggning.

Hbt-samhällets infrastruktur

- Om det finns någon förening i kommunen för hbt-personer.
- Om det finns något kommersiellt nöjesliv i kommunen för hbt-personer.
- Andelen RFSL-medlemmar per 10 000 invånare i kommunen.
- Andelen som är registrerad partner per 10 000 invånare i kommunen.
- Om någon ansökan av samkönat par förekommit för att bli prövade som adoptivföräldrar eller inneha gemensamt föräldraskap om den ena partners biologiska barn.

Frekvensen brott med homofobiskt motiv

- Antalet anmälningar av brott med homofobiskt motiv uppdelade efter län per 100 000 invånare enligt Säpo:s statistik.

Allmänhetens attityd

- Andelen i befolkningen som är positiva respektive negativa till homosexuella uppdelad efter län.

Källor

Följande källor har använts:

- Enkät om kommunernas arbete med hbt-frågor till landets samtliga kommuner (svarsfrekvens 262 av 290 kommuner, vilket utgör 90,3 procent).
- Enkät om kommunernas hbt-arbete till landets samtliga RFSL-avdelningar (svarsfrekvens 27 av 28 avdelningar, vilket utgör 96,4 procent).
- *RFSL:s skolplansundersökning (2005)*.
- Utdrag ur medlemsregistret för alla RFSL:s 28 avdelningar.
- Statistiska Centralbyråns statistik per kommun över personer som lever i registrerat partnerskap.
- Statistiska Centralbyråns befolkningsstatistik.
- SÄPO:s rapport *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet 2004 (2005)*.
- Statistik framtagen av Forskningsgruppen för samhälls- och informationsstudier, FSI, över attityden till homosexuella länsvis, insamlad mätåren 2003, 2004 och 2005 till rapporten *Uppföljning av attityder till homosexuella – 1998-2005 (2005)*.

Poängsättning

De aspekter som undersökts på de tre första bedömningsområdena har poängsatts. Poängen har sammanförts till en summa som sedan har räknats om för att kunna uttryckas i betyg enligt en betygsskala från 1 till 5. På de två senare bedömningsområdena har det statistiska underlaget direkt räknats om till betyg från 1 till 5. Slutligen har ett totalbetyg räknats ut som genomsnittet av betygstalen på de fem olika bedömningsområdena. Godkänt betyg på de olika bedömningsområdena och i den sammanräknade listan är ett betyg på minst 3. Detta utifrån värderingen att kommunerna för att få godkänt under de två första bedömningsområdena bör uppfylla minst hälften av kriterierna för poäng, under det tredje bedömningsområdet *hbt-samhällets infrastruktur* få minst 6 av 12 möjliga poäng och under de två sista bedömningsområdena hamna över medelvärdet för hela landet.

1 Skolan

Sammanfattning:

- Endast en kommun, **Lund**, får godkänt betyg på minst 3. **Lund** får betyget 3,67.
- I 58,6 procent av kommunerna har det under de senaste två åren förekommit skolinformation av informatörer som själva är hbt-personer.
- 4,8 procent av kommunerna tar upp sexuell läggning eller homofobi i skolplanen.
- En kommun, **Lund**, tar upp könsidentitet/könsuttryck i skolplanen.
- 3,4 procent av kommunerna tar upp undervisningen kring sex och samlevnad i skolplanen.
- En kommun, **Helsingborg**, har utarbetat riktlinjer för hur man i skolan ska kunna förbättra situationen för elever som är hbt-personer. Dokumentet heter *Program och åtgärder för att underlätta för och stödja unga hbt-personer*.

Poängsättningen

Poäng har givits till de kommuner som:

- nämner sexuell läggning eller homofobi i skolplanen.
- nämner könsidentitet/könsuttryck i skolplanen.
- nämner sex- och samlevnadsundervisning i skolplanen.
- har utarbetat särskilda riktlinjer för hur man i skolan ska kunna förbättra situationen för elever som är hbt-personer.

Poäng har även givits till kommuner där skolinformation av informatörer som själva är hbt-personer förekommit under de senaste två åren. Ett ytterligare poäng har givits i de fall där kommunen uppgivit att över hälften av skoleleverna i högstadiet eller på gymnasiet under de senaste två åren deltagit i skolinformation och där den uppskattningen kan anses sannolik efter kontroll med den RFSL-avdelning som informerat.

Resultat

Lund får bäst betyg – 3,67. Detta betyg grundar sig på att det i kommunens skolplan nämns såväl sexuell läggning som könsidentitet och talas om sex och samlevnadsundervisningen samt att skolinformationer förekommit i kommunen. En formulering värd att lyfta fram i **Lunds** kommuns skolplan lyder: ”För elever i de högre åren i grundskolan ska homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation särskilt belysas.”

Efter **Lund** följer 17 kommuner som alla ges betyget 2,33. Dessa är: **Arvika, Borås, Bromölla, Danderyd, Eksjö, Gotland, Helsingborg, Hudiksvall, Hörby, Malmö, Ockelbo, Skara, Smedjebacken, Sundbyberg, Sölvesborg, Ulricehamn, Uppsala, Värmdö och Älvkarleby**.

109 kommuner, vilket utgör 37,6 procent, har inte fått något poäng alls under området skolan. De har givits 1 i betyg och kan alltså anses vara klart underkända.

I endast fem kommuner, **Borås, Bromölla, Ockelbo, Smedjebacken** och **Sölvesborg** har det bedömts vara sannolikt att över hälften av skoleleverna i högstadiet eller på gymnasiet under de senaste två åren deltagit i skolinformation.

I **Helsingborgs Program och åtgärder för att underlätta för och stödja unga hbt-personer** slås det bland annat fast att man har som mål att ”beröra homo- och bisexualitet på ett integrerat sätt i skolans olika ämnen” och att ”säkerställa att undervisning om homo- och bisexualitet är systematiskt planerad”. Man vill fortbilda skolans personal i hbt-kunskaper och fastställer att de trygghetsprogram som finns på varje skola ska ”innehålla en strategi för hur trakasserier på grund av sexuell läggning skall hanteras”.

Slutsatser

I *RFSL:s skolplansundersökning* från 2005 konstaterades det att de kommunala skolplanernas avsnitt om värdegrund, där man tar upp respekt för olikheter, mångfald och allas lika värde, i hög utsträckning vilar på läroplanens och skollagens skrivningar om värdegrund. I skollagen tas det upp att skolan ska ”främja jämställdheten mellan könen” och ”aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbing och rasistiska beteenden”. I läroplanen Lpo 94 står bland annat:

”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla.” Endast några kommuner, 14 stycken, har i sina skolplaner gått utöver detta och nämnt något om att skolan ska förmedla allas lika värde oavsett sexuell läggning. Endast tio stycken, tar upp sex- och samlevnadsundervisningen i sin skolplan. Enligt Lpo 94 är det rektorns ansvar att sex- och samlevnad ”integreras i undervisningen i olika ämnen”.

Om fler kommuner tog upp sexuell läggning och könsidentitet/könsuttryck i sin skolplan, på samma sätt som en majoritet av kommunerna tar upp etnicitet och jämställdhet mellan könen, skulle också medvetenheten om hbt-frågor öka. Att uttryckligen nämna sexuell läggning och könsidentitet/könsuttryck i skolplanen skulle ligga i linje med att man tar upp rasism och främlingsfientlighet samt jämställdhet. Det faktum att elever som är hbt-personer i så hög utsträckning osynliggörs i de lokala plan-dokumenterna för skolan är en illavarslande signal. Det pekar på att man mycket ofta tar upp hbt-frågor i skolan på ett bristfälligt sätt eller inte tar upp det alls. Fortfarande är det RFSL med sina skolpresentationer som för många skolelever blir den huvudsakliga eller kanske enda information man under skoltiden får om hbt-frågor.

Den 1 april i år trädde lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever i kraft. Lagen ger ett skydd mot diskriminering på grund av bland annat sexuell läggning och kön i skolan och brott mot lagen medför att en kommun blir skadeståndsskyldig. Enligt lagen görs det också obligatoriskt för varje skola att upprätta en likabehandlingsplan, som årligen ska följas upp och ses över. Lagen kommer förhoppningsvis medföra att diskussioner kring hbt-frågor och hur dessa integreras i undervisningen stimuleras.

De kommuner som nämner sexuell läggning eller homofobi i skolplanen är:

Alingsås
Arvika
Burlöv
Hudiksvall
Hörby
Krokom
Lund
Malmö
Sundbyberg
Uppsala
Vingåker
Värmdö
Älvkarleby
Örkelljunga

De kommuner som nämner sex- och samlevnadsundervisningen i skolplanen är:

Danderyd
Eksjö
Gotland
Ljusnarsberg
Lund
Mariestad
Nässjö
Ronneby
Skara
Ulricehamn

RFSL vill:

- att all skolpersonal ges utbildning så att man har de metoder och verktyg som krävs för att arbeta mot kränkningar och diskriminering och för värderingar som värnar allas lika värde och rättigheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- att informationspass för alla högstadieelever och yngre gymnasieelever genomförs där eleverna får möta informatörer som själva är hbt-personer.
- att det kontrolleras att undervisningen korrekt tar upp frågor kring hbt-personers situation, att läromedel används som tar upp frågor som rör sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck på ett korrekt sätt och att inga läromedel som används innehåller kränkande eller felaktiga skrivningar om homosexuella, bisexuella eller transpersoner.
- att varje kommun har skrivningar i sin skolplan om allas lika värde oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och om undervisningen kring sex- och samlevnad.
- att sex- och samlevnad åter görs till ett skolämne enligt kursplanen som det avsätts visst antal fastställda skoltimmar till i högstadiet och på gymnasiet.
- att hbt-personer och regnbågsfamiljer synliggörs i undervisningen inom barnomsorg, förskola och övriga skolan.

2 Kommunens verksamhet och personal

Sammanfattning

- 21 kommuner får på området kommunens personal och verksamhet godkänt betyg på minst 3.
- I 19,6 procent av kommunerna har det under de senaste två åren hållits yrkesanknutna utbildningar av kommunpersonal kring hbt-personers situation.
- 11 kommuner, vilket utgör 3,8 procent, har det under de senaste två åren hållits utbildningar av kommunpolitiker kring hbt-personers situation.
- I 34,1 procent av kommunerna finns det någon form av plandokument i vilket diskriminering på grund av sexuell läggning nämns. Ingen kommun har någon form av plandokument i vilket diskriminering på grund av könsidentitet/könsuttryck nämns.
- I 35 kommuner, vilket utgör 12,1 procent, har det under den senaste mandatperioden tagits någon form av initiativ som syftat till att förbättra situationen för hbt-personer.
- 23 av landets kommuner, vilket utgör 7,9 procent, har under de senaste två åren givit ekonomiskt bidrag till en RFSL-avdelning.

Poängsättningen

Poäng har givits till de kommuner som:

- under de senaste två åren har hållit någon yrkesanknuten utbildning av kommunpersonal kring hbt-personers situation.
- under de senaste två åren har hållit utbildning av kommunpolitiker kring hbt-personers situation.
- nämner diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck i någon form av plandokument.
- har tagit någon form av initiativ som syftat till att förbättra situationen för hbt-personer.
- har givit ekonomiskt bidrag till en RFSL-avdelning under de senaste två åren.

Även kommuner som givit över hälften av sin personal utbildning kring hbt-personers situation har kunnat få en poäng.

Resultat

Bäst betyg, 4,33, får **Borås, Göteborg** och **Östersund**. I dessa tre kommuner har man utbildat personal och politiker såväl som tagit någon form av initiativ för att förbättra situationen för hbt-personer och tilldelat RFSL-avdelningen på orten bidrag. Dessutom innehar kommunerna någon form av plandokument i vilket diskriminering på grund av sexuell läggning nämns.

Därefter följer sex kommuner med betyget 3,67. Det är **Lund, Malmö, Skellefteå, Stockholm, Södertälje** och **Örebro**. Dessa följs av elva kommuner med betyget 3,0: **Bollnäs, Gislaved, Gävle, Helsingborg, Kristianstad, Linköping, Nyköping, Piteå, Söderhamn, Umeå, Uppsala** och **Växjö**. 153 kommuner, vilket utgör 52,8 procent, har inte fått något poäng alls under området kommunens verksamhet och personal. De har givits 1 i betyg och kan alltså anses vara klart underkända.

Endast en kommun, **Malung**, har dock, så vitt det gått att bedöma, låtit mer än hälften av sin personal delta i utbildning som inbegripit fortbildning om hbt-personer.

Det är varierande typer av dokument bland kommunerna i vilka diskriminering på grund av sexuell läggning nämns. Inte sällan är det i en mångfaldsplan som kommunen upprättat. I en del fall inbegrips det i kommunens jämställdhetsplan. Det kan även vara så att det nämns i kommunens handlingsplan mot kränkande särbehandling, en typ av plandokument som upprättas till följd av att varje arbetsgivare har till uppgift att klargöra att kränkande särbehandling, mobbning och sexuella trakasserier inte kan accepteras. Det är tydligt att det för många kommuner är en följd av lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning, från 1999, som man nämner diskriminering på grund av sexuell läggning i något plandokument. Många kommuner har uppgivit att de har någon form av plan som inbegriper motverkande av diskriminering på grund av sexuell läggning utan att detta sedan kunnat styrkas av medskickade bilagor eller genom sökning på kommunens hemsida. Dessa kommuner har inte tilldelats någon poäng.

Som exempel på hur det kan stå i en kommunal plan följer ett utdrag ur det personalpolitiska programmet i **Flen**, avsnittet "Jämställdhet och mångfald": "Oavsett kön, hudfärg, etniskt ursprung eller sexuell läggning har medarbetare samma rätt vad avser arbete, arbetsvillkor, lönevillkor och utvecklingsmöjligheter i arbetet".

De kommunala initiativ som tagits handlar många gånger om motioner till kommunfullmäktige med krav på att kommunen ska bli hbt-vänligare. Ett vanligt motionsyrkande är att kommunens personal ska utbildas. Ett antal sådana motioner har röstats igenom under de senaste åren. Ett exempel är en motion till **Borås** kommunfullmäktige 2005 av **Lennart Andreasson** (v) om ökad hbt-kompetens bland kommunens anställda. Motionen ledde till beslutet att "all personal ska ges ökad hbt-kunskap" och att "förtroendevalda rekommenderas att delta". Även politiska initiativ som inte bifallits och därmed inte lett fram till något konkret har tilldelats poäng. Detta utifrån tanken att det ändå är ett framsteg, om än inte så stort, att frågan har blivit väckt i kommunen.

En annan typ av initiativ som tagits av ett antal kommuner är beslut om att delta som pilotkommun i utbildningsprojektet **Under ytan**. Projektet ingår i EU:s Equal-program, som syftar till att motverka diskriminering och utestängning i arbetslivet. RFSL deltar som en av flera partners tillsammans med bland annat Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet och Myndigheten för skolutveckling. Pilotkommuner i Under ytan är **Bollnäs, Göteborg, Jokkmokk, Malmö, Söderhamn** och **Södertälje**.

De kommuner som givit bidrag till en RFSL-avdelning under de senaste två åren är:

Arvidsjaur
Berg
Borås
Eskilstuna
Göteborg
Hallsberg
Härnösand
Kalmar
Kramfors
Linköping
Malmö
Nyköping
Piteå
Skellefteå
Sollefteå
Stockholm
Strömsund
Sundsvall
Timrå
Växjö
Ånge
Örnsköldsvik
Östersund

Slutsatser

Det är positivt att det finns kommunpolitiker ute i landet som visar engagemang i hbt-frågorna. Samtidigt är det problematiskt att det inom kommunernas egna administrationsledningar och bland de politiska högsta ledningspersonerna i form av kommunalråd och nämndordföranden tas mycket få egna initiativ för att förbättra hbt-personers situation i verksamheten.

I den förra kommunundersökning RFSL presenterade 1999 hade 17 procent av kommunerna givit personal yrkesanknuten utbildning i hbt-frågor. Även om det kanske idag rör sig om

mer omfattande utbildningsinsatser än 1999 som vissa kommuner genomför, så är det ändå bara i 19 procent av kommunerna där det förekommit någon form av utbildning. Många yrkeskategorier, som lärare, socialsekreterare och äldreomsorgspersonal, hamnar regelbundet i situationer där de möter hbt-personer. För att inte utgå från att alla de möter är heterosexuella och kunna ge ett respektfullt bemötande krävs kunskaper om hbt-personers livssituation som den anställda många gånger inte har. Detta medför att elever, klienter och vårdtagare som är hbt-personer blir osynliggjorda och känner sig bemötta på ett nedvärderande sätt eller får ta på sig att bemöta den anställdes fördomar. Sådant bemötande är inte acceptabelt.

RFSL vill:

- att alla anställda inom kommunerna som möter människor som exempelvis är deras elever eller klienter, såsom lärare, socialsekreterare, personal inom barn- och äldreomsorg, flyktinghandläggare med flera, ges utbildning om hbt-personers situation.
- att alla chefer och personalansvariga ges utbildning i hur man skapar arbetsplatser där alla oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck kan vara öppna och ges samma möjligheter.
- att politiker utbildas om hur frågor som rör hbt-personer påverkar den kommunala verksamheten.
- att det tillses att alla blanketter som kommunen använder är könsneutrala och inte förutsätter att exempelvis två föräldrar är av olika kön.
- att sexuell läggning samt könsidentitet och könsuttryck inkluderas i relevanta styrdokument såsom mångfaldsplaner.

3 Hbt-samhällets infrastruktur

Sammanfattning

- 67 kommuner får på området hbt-samhällets infrastruktur godkänt betyg på minst 3.
- I 33 av landets kommuner, eller 11,4 procent, finns det en lokal förening för hbt-personer.
- Endast i landets fyra största kommuner, **Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala**, finns det ett kommersiellt nöjesliv för hbt-personer.
- I 26 av landets kommuner, eller 9 procent, har det, sedan det blev möjligt den 1 februari 2003, kommit in ansökningar från samkönade par om att bli prövade som adoptivföräldrar eller inneha gemensamt föräldraskap om den ena partners biologiska barn.
- Av de 20 kommuner som har högst andel RFSL-medlemmar i befolkningen så är 15 kommuner där en RFSL-avdelning finns belägen.
- De 20 kommuner som har högst andel personer i befolkningen som ingått registrerat partnerskap är en blandning av befolkningsrika storstadskommuner och kommuner på landsbygden med mindre än 15 000 invånare.

Poängsättningen

Poäng har givits till kommuner där:

- det finns en lokal förening för hbt-personer
- det finns ett kommersiellt nöjesliv för hbt-personer.
- det har förekommit att något samkönat par ansökt om att bli prövade som adoptivföräldrar eller inneha gemensamt föräldraskap om den ena partners biologiska barn. Mellan 1-5 poäng har satts till kommunerna utifrån hur många RFSL-medlemmar det finns i befolkningen per 10 000 invånare. Mellan 1-4 poäng har satts till kommunerna utifrån hur många personer i befolkningen per 10 000 invånare som lever i registrerat partnerskap .

Resultat

Stockholm får full poängutdelning och det högsta möjliga betyget 5 i denna kategori. Därefter följer **Malmö, Göteborg** och **Uppsala**. De fyra översta kommunerna är också de kommuner i landet som har flest invånare. Mellan plats fem och 17 återfinns elva av landets större kommuner med invånarantal över 45 000 invånare samt **Sundbyberg**, beläget i Stor-stockholmsområdet, och de två landsbygdskommunerna **Åstorp** och **Ödeshög**. I 28 av landets kommuner, eller 9,6 procent, finns det varken någon RFSL-medlem bosatt eller någon som lever i registrerat partnerskap. De flesta av dessa kommuner är bland landets minsta med mindre än 10 000 invånare. Det högsta invånarantalet, 14 931 invånare, bland de kommuner som både saknar RFSL-medlemmar och personer som lever i registrerat partnerskap är **Hallstahammar**.

Poängsättning RFSL-medlemmar per 10 000 invånare:

0 = 1 poäng
< 2,5 = 2 poäng,
2,5-5 = 3 poäng
5-10 = 4 poäng
över 10 = 5 poäng.

Poängsättning partnerskap per 10 000 invånare:

0 = 1 poäng
< 3,5 = 2 poäng,
3,5-7 = 3 poäng
över 7 = 4 poäng.

Kommuner med högst betyg:

1. Stockholm	Stockholm	5,0
2. Malmö	Skåne	4,67
3. Göteborg	Västra Götaland	4,33
Uppsala	Uppsala	4,33
5. Borås	Västra Götaland	4,0
Nacka	Stockholm	4,0
Sundbyberg	Stockholm	4,0
Umeå	Västerbotten	4,0
9. Borlänge	Dalarna	3,67
Falun	Dalarna	3,67
Gävle	Gävleborg	3,67
Kristianstad	Skåne	3,67
Nyköping	Södermanland	3,67
Solna	Stockholm	3,67
Åstorp	Skåne	3,67
Ödeshög	Östergötland	3,67
Örebro	Örebro	3,67

Kommuner med högst andel RFSL-medlemmar per 10 000 invånare:

1. Umeå	Västerbotten	15,80
2. Falun	Dalarna	15,58
3. Stockholm	Stockholm	13,32
4. Borås	Västra Götaland	12,90
5. Säter	Dalarna	12,74
6. Gävle	Gävleborg	12,47
7. Skövde	Västra Götaland	9,59
8. Solna	Stockholm	9,39
9. Kristianstad	Skåne	9,23
10. Skara	Västra Götaland	9,17
11. Malmö	Skåne	9,01
12. Sundsvall	Västernorrland	8,73
13. Norrköping	Östergötland	8,42
14. Borlänge	Dalarna	8,09
15. Trollhättan	Västra Götaland	7,33
16. Örebro	Örebro	7,29
17. Linköping	Östergötland	6,97
18. Göteborg	Västra Götaland	6,77
19. Uppsala	Uppsala	6,54
20. Arjeplog	Norrbottnen	6,31

Kommuner med högst andel personer som lever i registrerat partnerskap per 10 000 invånare:

1.	Stockholm	Stockholm	14,70
2.	Ödeshög	Östergötland	14,51
3.	Malmö	Skåne	10,78
4.	Solna	Stockholm	9,39
5.	Trosa	Södermanland	9,28
6.	Värmdö	Stockholm	8,64
7.	Nacka	Stockholm	8,38
8.	Sundbyberg	Stockholm	8,24
9.	Åstorp	Skåne	8,14
10.	Gagnef	Dalarna	7,92
11.	Tingsryd	Kronoberg	7,81
12.	Svalöv	Skåne	7,69
13.	Hörby	Skåne	7,00
14.	Göteborg	Västra Götaland	6,87
15.	Ystad	Skåne	6,64
16.	Örkelljunga	Skåne	6,26
17.	Skurup	Skåne	6,25
18.	Lidingö	Stockholm	6,22
	Huddinge	Stockholm	6,22
20.	Årjäng	Värmland	6,13

Slutsatser

Aspekterna som undersökts på detta bedömningsområde kan kommunerna inte direkt påverka själva. Var hbt-personer väljer att bosätta sig och varför i Sverige är en intressant fråga som borde vara attraktiv för kulturgeografer och andra forskare att söka svar på. Här kan enbart ges en antydning till hur befolkningsmönstret när det gäller hbt-personer ser ut.

Uträkningarna av andelen RFSL-medlemmar i kommunernas befolkning och andelen som lever i registrerat partnerskap får ses som värdeomätare på var hbt-personer i Sverige väljer att bosätta sig. De som är RFSL-medlemmar eller har ingått registrerat partnerskap kan antas i högre utsträckning än andra vara öppna om sin sexuella läggning eller könsidentitet. Siffrorna är alltså mer precist en värdeomätare på i första hand var de mer öppna hbt-personerna väljer att bosätta sig. Som väntat verkar det finnas fler hbt-personer i befolkningen i de kommuner som har högst invånarantal, där det finns en förening för hbt-personer och, när det gäller landets fyra största kommuner, också ett kommersiellt nöjesliv för hbt-personer. Man får ha i minnet gällande siffrorna för RFSL-medlemmar i befolkningen att kommuner med en livaktig RFSL-avdelning med mycket sociala aktiviteter, exempelvis fester, får en högre andel RFSL-medlemmar i befolkningen än jämförbara kommuner där RFSL-avdelningen inte attraherar lika mycket. Detta slår i vissa fall igenom även för kommuner i avdelningens närområde, vilket kan förklara varför **Säter**, nära **Falun**, har en så hög andel RFSL-medlemmar i befolkningen.

När det gäller andelen som lever i registrerat partnerskap i befolkningen ligger dels kommuner med högt invånarantal belägna i storstad i topp och dels några kommuner med lågt invånarantal belägna i landsbygd. Eftersom det rör sig om så få antal personer, kring 10, som får upp statistiken för några landsbygdskommuner så kan man se det som en slump. Det verkar dock vara så att det på några mindre orter skapats små kluster av hbt-personer bestående av människor som inbördes känner varandra. Det skulle också i någon mån kunna vara så att den rådande omständigheten på landsbygden i särskilt utanför tätorter att ingen är anonym och man som bosatt tvingas ha någon form av social kontakt med alla personer bosatta geografiskt närmast en själv, skapar en något mer gynnsam miljö för öppna hbt-personer att leva i. Det vill säga att både storstadens anonymitet och att alla känner till en på landsbygden kan bidra till en upplevelse av trygghet för enkilda hbt-personer.

Vid genomgång av RFSL Stockholms medlemsregister för uträkningen av andelen RFSL-medlemmar i befolkningen syntes tydligt att det finns en klar överrepresentation av medlemmar bosatta i Stockholms innerstad i jämförelse med befolkningsfördelningen inom kommunen mellan innerstad och förorter. Ännu tydligare blir mönstret när man ser på den klart lägre andel RFSL-medlemmar i befolkningen som finns i Stockholms kranskommuner än i **Stockholms kommun**. Enbart **Solna** hamnade i 20 i topp bland övriga kommuner i Stockholms län och efter **Solna** följer **Nacka** på 23:e plats, **Sundbyberg** på 34:e, **Södertälje** på 43:e och **Huddinge** på 49:e bland de 50 översta. När det gäller storstäderna är det alltså i innerstäderna som det är klart mest attraktivt för hbt-personer att vara bosatta, medan förortskommuner ofta inte är mer attraktiva än kommuner som har långt till närmaste storstad.

RFSL vill:

- att det ges ekonomiskt och annat stöd till sociala mötesplatser för hbt-personer.
- att det ställs krav på ideella föreningar och studieförbund som erhåller kommunala bidrag att de måste visa hur de motverkar diskriminering och kränkningar på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

4 Frekvensen brott med homofobiskt motiv

Sammanfattning

- Frekvensen av hatbrott med homofobiskt motiv var 2004 högst i **Kalmar län** följt av **Norrbottnens län**, **Västmanlands län**, **Stockholms län** och **Västernorrlands län**.
- Frekvensen av hatbrott med homofobiskt motiv var 2004 lägst i **Gotlands län** följt av **Kronobergs län**, **Västerbottens län**, **Blekinge län** och **Värmlands län**.

Poängsättningen

Underlaget för betygssättningen är antalet anmälningar av brott med homofobiskt motiv uppdelade efter län per 100 000 invånare enligt Säpo:s statistik för 2004. Underlaget har sedan räknats om till betygspoäng mellan 1 och 5.

Resultat

På detta bedömningsområde presenteras siffrorna länsvis. Det skulle bli missvisande om man hade försökt lista antalet hatbrott med homofobiskt motiv per kommun. En rad av kommuner, där det inte anmälts några sådana brott alls, hade då fått högsta betyg. En del individer utsatta för hatbrott, som exempelvis misshandel, kan dock antas vara bosatta i de kommuner som då tilldelats högsta betyg. Även om då inte själv brottet begåtts i den kommun där personen är bosatt så har en av den kommunens invånare blivit drabbad. Därför har vi låtit siffrorna för varje län belasta samtliga kommuner i länet. Det får antas troligare att i den mån brottsoffer inte är bosatta i den kommun där brottet begåtts så är de klart oftare bosatta i en närliggande kommun i oftast samma län än i en kommun längre bort i något annat län. Människor har även sin hemvist i en viss region. Hatbrott får ses som ett problem för hela regioner att hantera i samverkan och inte bara för enskilda kommuner.

De brott som ingår i Säpo:s statistik över hatbrott med homofobiskt motiv är grov misshandel, misshandel, olaga hot och ofredande, ärekränkning, skadegörelse, klotter, hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. Statistiken avser polisanmälningar där homofobi, av målsäganden, anmälaren eller av annan relevant person, uppfattas vara motivet eller ett av motiven till brottet. 2004 gjordes 614 polisanmälningar av brott med homofobisk bakgrund. Det innebar en ökning med 117 procent i jämförelse med 2003. Denna stora ökning kan till största delen, enligt Säpo, förklaras av den metodutveckling som skett för att kunna spåra hatbrott. Ökningen av homofobiska brott var dock ändå betydligt större än ökningen av anmälningar med främlingsfientliga och antisemitiska motiv. Den förklaring Säpo har till detta är dels att anmälningsbenägenheten ökat och dels att det skett en faktisk ökning av antalet anmälningar av hatbrott med homofobiskt motiv. De mest förekommande brottskategorierna 2004 var olaga hot/ofredande, följt av misshandel och ärekränkning. Dessa brottskategorier stod sammantaget för 83 procent av det totala antalet anmälningar.

Betyg länsvis:

1. Gotlands län	4,42
2. Kronobergs län	4,28
3. Västerbottens län	3,69
4. Blekinge län	3,58
Värmlands län	3,56
5. Hallands län	3,53
6. Dalarnas län	3,47
7. Jönköpings län	3,44
8. Gävleborgs län	3,28
9. Västra Götalands län	3,22
10. Östergötlands län	3,03
11. Uppsala län	2,97
12. Jämtlands län	2,92
Skåne län	2,92
14. Södermanlands län	2,67
Örebro län	2,67
16. Stockholms län	2,61
Västernorrlands län	2,61
18. Västmanlands län	2,44
19. Norrbottens län	2,36
20. Kalmar län	2,17

Slutsatser

Det har tidigare i den svenska forskning som gjorts (av främst kriminologen **Eva Tiby**) konstaterats att hatbrott med homofobiskt motiv är vanligast i storstäderna. Den bilden bekräftas av Säpo:s statistik framför allt vad gäller den högre siffran 2004 för **Stockholms län** (8,2 anmälda brott per 100 000 invånare) än riksgenomsnittets 6,8 anmälda brott per 100 000 invånare. **Göteborg** ingår i storlänet **Västra Götaland** (som hade 6,0 anmälda brott per 100 000 invånare) och räknas in bland kommuner i ett vidsträckt område av mer glesbygdskaraktär, varför det inte går att se i Säpo:s statistik om **Göteborg** också 2004 låg högre än riksgenomsnittet. **Skåne län**, där **Malmö kommun** ingår, låg 2004 något över riksgenomsnittet, med 7,1 anmälda brott per 100 000 invånare. Det fanns 2004 en tydlig regional skillnad i frekvensen brott med homofobiskt motiv mellan **Kalmar län**, **Norrbottens län** och **Västmanlands län**, där det begicks flest homofobiska hatbrott i relation till folkmängden, och stora delar av övriga landet som ligger under riksgenomsnittet.

RFSL vill:

- att polisen måste fortsätta det viktiga arbetet med att öka den egna kompetensen kring våld mot hbt-personer.
- att rättsväsendet måste bli bättre på att se se problematiken runt hatbrott och vad som faktiskt är ett hatbrott.
- att domare, åklagare och poliser utbildas i hbt-kunskap samt i problematiken kring hatbrott och vad som utgör hatbrott.

5 Allmänhetens attityd till homosexuella

Sammanfattning

- Attityden till homosexuella är mest positiv i **Stockholms län, Jämtlands län** och **Västerbottens län**.
- Attityden till homosexuella är mest negativ i **Jönköpings län, Kronobergs län** och **Värmlands län**.
- Andelen positiva varierar från 44 procent i **Stockholms län** till 19 procent i **Jönköpings län**, medan andelen negativa varierar från 14 procent i **Stockholms län** till 37 procent i **Jönköpings län**.

Poängsättningen

Underlaget för betygsättningen är statistik framtagen av Forskningsgruppen för samhälls- och informationsstudier, FSI, över attityden till homosexuella länsvis, insamlad mätåren 2003, 2004 och 2005 till rapporten *Uppföljning av attityder till homosexuella – 1998-2005* (2005). FSI har på uppdrag av Folkhälsoinstitutet mellan 1998-2005 mätt attityderna till homosexuella och hur de förändrats. Det är svaret på frågan ”Vad tycker du om homosexuella?” som deltagarna i undersökningarna har besvarat genom att gradera från 1-7 eller svara vet ej, där 1 är ”Alltigenom dåligt”, 4 ”Varken bra eller dåligt” och 7 ”Alltigenom bra”. Underlaget har sedan räknats om till betygspoäng länsvis mellan 1 och 5. Totalt tillfrågades 5 875 personer i åldrarna 18-79 år mellan 2003-2005.

Resultat

Det är i **Stockholms län** attityden till homosexuella är klart mest positiv i landet. Lika tydligt är det att det är i **Jönköpings län** som attityden till homosexuella är klart mest negativ i landet.

Slutsatser

Andra undersökningar pekar på att attityderna till homosexuella generellt är mest accepterande i storstäder och minst accepterande på landsbygden. Att främst **Skåne län** inte hamnar högre kan därför tyckas förvånande, med tanke på att storstaden **Malmö** ingår. En stor del av **Skåne län** består dock av utpräglad landsbygd. Det är noterbart att man i det utpräglade landsbygdslänet **Jämtland** är näst mest positiva (42 procent är positiva medan 17 procent är negativa) till homosexuella. Även i **Blekinge**, ett län utan större städer, är betydligt fler positiva (36 procent positiva mot 16 procent negativa) än negativa till homosexuella.

Betyg länsvis:

1. Stockholms län	3,56
2. Jämtlands län	3,36
3. Västerbottens län	3,32
4. Uppsala län	3,27
5. Blekinge län	3,24
6. Västra Götalands län	3,08
7. Hallands län	2,99
8. Dalarnas län	2,97
9. Västmanlands län	2,96
Gävleborgs län	2,96
11. Skåne län	2,86
12. Örebro län	2,84
13. Östergötlands län	2,79
14. Västernorrlands län	2,65
15. Norrbottens län	2,63
16. Södermanlands län	2,62
17. Kalmar län	2,58
18. Värmlands län	2,54
19. Kronobergs län	2,42
20. Jönköpings län	1,77

Mest anmärkningsvärt är den betydligt högre andelen negativa till homosexuella i **Jönköpings län** och den likaså betydligt lägre andelen positiva (19 procent är positiva medan 37 procent är negativa) än i något annat län. **Jönköpings län** är det enda län i landet där det finns fler som anser sig vara negativa till homosexuella än som anser sig vara positiva. Det kan gå att dra slutsatsen att det är den högre andelen frikyrkliga i **Jönköpings län** än i övriga landet och den högre väljarandelen för kristdemokraterna i länet som får genomslag i attityden bland länets befolkning. Detta utifrån uppfattningen att man inom dessa båda rörelser hyser ett mer heteronormativt familjeideal och en uttalad inställning att det är mindre önskvärt för samhället att människor lever icke-heterosexuellt.

Sammanlagt resultat

Sammanfattning

- Endast nio kommuner, vilket utgör 3,1 procent av kommunerna, får godkänt totalbetyg på minst 3,0. Alla dessa nio kommuner tillhör landets största. Minst av dem är Skellefteå på nionde plats med 71 910 invånare.
- Bäst totalbetyg, 3,39, får Borås, som följs av Göteborg med 3,33 och Stockholm med 3,30.
- I botten hamnar tio glesbygdskommuner som alla ligger i antingen Kalmar, Jönköpings eller Norrbottens län. Högst invånarantal av dessa har Oskarshamn med 26 247 invånare.

Slutsatser

Den kreativa klassen

Den amerikanske forskaren Richard Florida, professor i ekonomisk utveckling vid George Mason University, har i sin uppmärksammade forskning använt sig av begreppet den kreativa klassen, definierad som viktig för att skapa tillväxt. Det finns enligt Florida tre saker som attraherar den kreativa klassen: teknologi och innovation, talanger och ett mångkulturellt samhälle, öppet mot minoritetsgrupper som invandrare och hbt-personer. Florida skapar ett direkt likhetstecken mellan ekonomiskt framgångsrika regioner och områden där det bland annat råder en god situation för hbt-personer. Det borde alltså vara viktigt också utifrån detta synsätt för en kommun att de hbt-personer som växer upp på orten inte flyttar ut i högre omfattning än andra och även att kommunen är attraktiv för hbt-personer att flytta till. Ett sätt för en kommun att försöka uppnå detta är att satsa mycket på mångfaldsarbete och ge tydliga signaler till alla kommunens invånare att kommunen är till för alla samt om att hbt-personer och andra minoritetsgrupper är både efterfrågade och välkomna.

Befolkningsökning kopplat till mångfaldsarbete

Jämför man kommunerna som hamnar i toppen i denna undersökning med dem som hamnar i botten upptäcker man i den senaste befolkningsstatistiken att nio av de tio kommuner som får bäst betyg alla hade en befolkningsökning 2005, och att nio av de tio kommuner som får sämst betyg alla hade en befolkningsminskning 2005. Undantagen är Östersunds kommun på tionde plats, som minskade sin befolkning 2005 med 31 invånare, och Vimmerby på 281:a plats, som ökade sin befolkning med 17 invånare. Av de 20 översta kommunerna i undersökningen hittar man enbart en kommun till, Gotland, där befolkningen minskade 2005 (med 173 invånare). Tittar man på de 28 kommuner i landet där det varken finns någon RFSL-medlem eller någon som lever i registrerat partnerskap minskade 25 av de kommunerna sin befolkning 2005. Undantagen är Sävsjö, som ökade med 16 invånare, Vårgårda, som ökade med 76 och Öckerö, som ökade med 84. Det finns alltså ett tydligt mönster att de kommuner som placerats bland de sämsta på olika områden i undersökningen också är kommuner med en negativ befolkningsutveckling. Och att de kommuner som placerats bland de bästa också är kommuner med en positiv befolkningsutveckling.

Borås på första plats

Att Borås hamnar på första plats bland landets alla kommuner får delvis tillskrivas att en aktiv RFSL-avdelning har lyckats påverka kommunens politiker att fatta för hbt-personer positiva beslut och att man även har en omfattande skolinformationsverksamhet. Det finns också en hög andel RFSL-medlemmar i befolkningen i Borås. Tillsammans med Borås finns det en grupp på drygt tio kommuner i landet, vilka hamnat överst i undersökningen, som sammantaget gjort mest för att underlätta för de av kommunens invånare som är hbt-personer. Minst verkar landets kommuner tyvärr göra på området skolan, vilket är olyckligt inte minst med tanke på att det är i skolan hbt-personer, ungdomar som i de flesta fall ännu inte har kommit ut, antagligen generellt sett är som mest sårbara.

10 punkter för ett öppnare Sverige som alla kommuner kan genomföra.

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) finns i hela Sverige. Men det är inte lika lätt att vara öppen överallt. Många hbt-personer, framför allt på mindre orter, känner sig tvingade att flytta till storstäder för att kunna leva öppet. För att kommunerna ska kunna tillvarata alla kommuninvånarens och anställdas intressen, även de som är hbt-personer, krävs kunskaper.

RFSL uppmanar alla Sveriges kommuner att vidta samtliga åtgärder i denna åtgärdslista. Genom detta kommer kommunen en god bit på vägen mot att skapa ett samhälle som är öppet för alla, oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

1. Utbilda politiker

Utbilda politiker om hbt-personers livssituation och hur dessa frågor påverkar den kommunala verksamheten. Som minsta åtgärd ska kommunfullmäktiges ledamöter samt nämndordföranden beredas denna utbildning.

2. Ta fram en handlingsplan för kommunens arbete med hbt-frågor

Denna kan inkludera övriga åtgärder i detta tiopunktsprogram såväl som exempelvis att göra de blanketter som kommunen använder könsneutrala och se till så att de inte förutsätter att exempelvis två föräldrar är av olika kön.

3. Utbilda alla anställda inom kommunen

Utbilda alla anställda inom kommunen som möter klienter om hbt-personers livssituation. *Exempel på yrkeskategorier är socialsekreterare, familjerådgivare, personal inom barn- och äldreomsorg, flyktinghandläggare med flera.*

4. Utbilda alla arbetsgivare inom kommunen

Utbilda alla chefer, ledare, personalansvariga och arbetsgivare i kommunen om hur man skapar arbetsplatser där alla, oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, kan vara öppna och ges samma möjligheter .

5. Synliggör hbt-personer och familjer i undervisningen

Synliggör hbt-personer och regnbågsfamiljer i undervisningen i barnomsorg, förskolan och övriga skolan. I detta kan ingå att läsa barnböcker där regnbågsfamiljer förekommer för mindre barn och att genomföra informationspass för högstadieelever och gymnasieelever där eleverna får möta informatörer som själva hbt-personer.

6. Utbilda all skolpersonal

Utbilda all skolpersonal så att de har de metoder och verktyg som krävs för att arbeta mot kränkningar och diskriminering och för värderingar som värnar allas lika värde och rättigheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

7. Kontrollera att undervisningen korrekt tar upp frågor kring hbt-personers situation

Kontrollera alla skolor hur frågor som rör hbt-personer tas upp i undervisningen.

I detta kan bland annat ingå att se till att de läromedel som används tar upp frågor som rör sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck på ett korrekt sätt och att inga läromedel som används innehåller kränkande eller felaktiga skrivningar om hbt-personer

8. Ge stöd till sociala mötesplatser

Ge ekonomiskt stöd till sociala mötesplatser för hbt-personer.

Kommuner som saknar RFSL-avdelning eller andra hbt-organisationer bör stödja andra närliggande föreningar.

9. Se över de relevanta styrdokument

Inkludera diskrimineringsgrunden sexuell läggning samt könsidentitet och könsuttryck i alla relevanta styrdokument så som skolplaner, mångfaldsplaner etc.

10. Ställ krav på ideella föreningar och studieförbund

Låt alla ideella föreningar och studieförbund som får kommunala bidrag visa hur de motverkar diskriminering och kränkningar på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Ordlista

Bisexuell

Att bli kär i och sexuellt attraherad av personer oavsett om de är män eller kvinnor.

Hbt-person

Benämning för homosexuella, bisexuella och transpersoner som grupp.

Heterosexuell

Att bli kär i och sexuellt attraherad av personer av motsatta könet.

Homosexuell

Att bli kär i och sexuellt attraherad av personer av det egna könet.

Könsidentitet

Det kön/genus en person själv väljer att identifiera sig som. De flesta, men inte alla, väljer det kön/genus som definierades vid födseln.

Könsuttryck

En persons medel för att uttrycka ett visst socialt kön - exempelvis kläder, kroppsspråk, smink och frisyr.

Regnsbågsfamilj

Samlingsbegrepp för samkönade familjer, med eller utan barn.

Transperson

Att identifiera sig som tillhörande eller uttrycka ett annat kön än sitt biologiska. Samlingsnamn på till exempel transvestiter och transsexuella.

Transsexuell

Att inte identifiera sig med sitt biologiska kön. En del byter kön genom hormonbehandlingar och kirurgiska ingrepp. Transsexualism handlar om könsidentitet och inte om sexuell läggning.

Kommunlista

Nr	Kommun	Län	Skolan Betyg	Kommun- verksamh et Betyg	Hbt- samhället Betyg	Brott Betyg	Attityd Betyg	Medel
1	Borås	Västra Götaland	2,33	4,33	4,00	3,22	3,08	3,39
2	Göteborg	Västra Götaland	1,67	4,33	4,33	3,22	3,08	3,33
3	Stockholm	Stockholm	1,67	3,67	5,00	2,61	3,56	3,30
4	Lund	Skåne	3,67	3,67	3,33	2,92	2,86	3,29
	Malmö	Skåne	2,33	3,67	4,67	2,92	2,86	3,29
6	Uppsala	Uppsala	2,33	3,00	4,33	2,97	3,27	3,18
7	Umeå	Västerbotten	1,67	3,00	4,00	3,69	3,32	3,14
8	Skellefteå	Västerbotten	1,67	3,67	3,00	3,69	3,32	3,07
9	Södertälje	Stockholm	1,67	3,67	3,67	2,61	3,56	3,03
10	Östersund	Jämtland	1,67	4,33	2,67	2,92	3,36	2,99
11	Sundbyberg	Stockholm	2,33	2,33	4,00	2,61	3,56	2,97
12	Växjö	Kronoberg	1,67	3,00	3,33	4,28	2,42	2,94
13	Gävle	Gävleborg	1,67	3,00	3,67	3,28	2,96	2,91
14	Örebro	Örebro	1,67	3,67	3,67	2,67	2,84	2,90
15	Helsingborg	Skåne	2,33	3,00	3,33	2,92	2,86	2,89
16	Gotland	Gotland	2,33	1,67	2,67	4,42	3,10	2,84
17	Nacka	Stockholm	1,67	2,33	4,00	2,61	3,56	2,83
18	Falun	Dalarna	1,67	2,33	3,67	3,47	2,97	2,82
	Kristianstad	Skåne	1,67	3,00	3,67	2,92	2,86	2,82
20	Halmstad	Halland	1,67	2,33	3,33	3,53	2,99	2,77
	Värmdö	Stockholm	2,33	2,33	3,00	2,61	3,56	2,77
22	Linköping	Östergötland	1,67	3,00	3,33	3,03	2,79	2,76
23	Skara	Västra Götaland	2,33	2,33	2,67	3,22	3,08	2,73
24	Nyköping	Södermanland	1,67	3,00	3,67	2,67	2,62	2,72
25	Söderhamn	Gävleborg	1,67	3,00	2,67	3,28	2,96	2,71
26	Huddinge	Stockholm	1,67	2,33	3,33	2,61	3,56	2,70
27	Borlänge	Dalarna	1,67	1,67	3,67	3,47	2,97	2,69
28	Botkyrka	Stockholm	1,67	2,33	3,00	2,61	3,56	2,63
29	Norrköping	Stockholm	1,67	2,33	3,00	2,61	3,56	2,63
	Solna	Stockholm	1,67	1,67	3,67	2,61	3,56	2,63
	Vaxholm	Stockholm	1,67	2,33	3,00	2,61	3,56	2,63
32	Arvika	Värmland	2,33	2,33	2,33	3,56	2,54	2,62
	Karlstad	Värmland	1,67	2,33	3,00	3,56	2,54	2,62
34	Piteå	Norrbotten	1,67	3,00	3,33	2,36	2,63	2,60
35	Trollhättan	Västra Götaland	1,67	1,67	3,33	3,22	3,08	2,59
	Mölnadal	Västra Götaland	1,67	2,33	2,67	3,22	3,08	2,59
	Skövde	Västra Götaland	1,67	1,67	3,33	3,22	3,08	2,59
	Tidaholm	Västra Götaland	1,67	2,33	2,67	3,22	3,08	2,59
39	Älvkarleby	Uppsala	2,33	1,00	3,33	2,97	3,27	2,58
	Sandviken	Gävleborg	1,67	2,33	2,67	3,28	2,96	2,58
41	Laholm	Halland	1,67	1,67	3,00	3,53	2,99	2,57
	Haninge	Stockholm	1,67	1,67	3,33	2,61	3,56	2,57
	Vallentuna	Stockholm	1,67	2,33	2,67	2,61	3,56	2,57
44	Karlskrona	Blekinge	1,67	1,67	2,67	3,58	3,24	2,56
	Ronneby	Blekinge	1,67	1,67	2,67	3,58	3,24	2,56
	Rättvik	Dalarna	1,67	1,67	3,00	3,47	2,97	2,56
47	Burlöv	Skåne	1,67	2,33	3,00	2,92	2,86	2,55
48	Tingsryd	Kronoberg	1,67	1,00	3,33	4,28	2,42	2,54
	Vilhelmina	Västerbotten	1,67	1,67	2,33	3,69	3,32	2,54
50	Strömsund	Jämtland	1,67	2,33	2,33	2,92	3,36	2,52
	Sundsvall	Västernorrland	1,67	2,33	3,33	2,61	2,65	2,52
52	Hudiksvall	Gävleborg	2,33	1,67	2,33	3,28	2,96	2,51
53	Kungsbacka	Halland	1,67	1,67	2,67	3,53	2,99	2,50
	Varberg	Halland	1,67	1,67	2,67	3,53	2,99	2,50

Nr	Kommun	Län	Skolan Betyg	Kommun- verksamh et Betyg	Hbt- samhället Betyg	Brott Betyg	Attityd Betyg	Medel
	Järfälla	Stockholm	1,67	1,67	3,00	2,61	3,56	2,50
	Täby	Stockholm	1,67	2,33	2,33	2,61	3,56	2,50
	Karlshamn	Blekinge	1,67	1,67	2,33	3,58	3,24	2,50
	Norrköping	Östergötland	1,67	1,67	3,33	3,03	2,79	2,50
59	Malung	Dalarna	1,67	2,33	2,00	3,47	2,97	2,49
	Hörby	Skåne	2,33	1,67	2,67	2,92	2,86	2,49
61	Vännäs	Västerbotten	1,67	1,00	2,67	3,69	3,32	2,47
62	Alingsås	Västra Götaland	1,67	1,67	2,67	3,22	3,08	2,46
	Kungälv	Västra Götaland	1,67	1,67	2,67	3,22	3,08	2,46
	Tibro	Västra Götaland	1,67	1,67	2,67	3,22	3,08	2,46
65	Krokom	Jämtland	1,67	1,67	2,67	2,92	3,36	2,45
	Bollnäs	Gävleborg	1,00	3,00	2,00	3,28	2,96	2,45
	Ockelbo	Gävleborg	2,33	1,00	2,67	3,28	2,96	2,45
	Ovanåker	Gävleborg	1,00	2,33	2,67	3,28	2,96	2,45
69	Gislaved	Jönköping	1,67	3,00	2,33	3,44	1,77	2,44
	Falkenberg	Halland	1,67	1,67	2,33	3,53	2,99	2,44
71	Danderyd	Stockholm	2,33	1,00	2,67	2,61	3,56	2,43
	Salem	Stockholm	1,67	1,67	2,67	2,61	3,56	2,43
	Sollentuna	Stockholm	1,67	1,67	2,67	2,61	3,56	2,43
	Lidingö	Stockholm	1,67	1,00	3,33	2,61	3,56	2,43
	Ödeshög	Östergötland	1,67	1,00	3,67	3,03	2,79	2,43
	Sölvesborg	Blekinge	2,33	1,00	2,00	3,58	3,24	2,43
77	Hedemora	Dalarna	1,67	1,00	3,00	3,47	2,97	2,42
	Säter	Dalarna	1,67	1,00	3,00	3,47	2,97	2,42
	Smedjebacken	Dalarna	2,33	1,00	2,33	3,47	2,97	2,42
	Åstorp	Skåne	1,00	1,67	3,67	2,92	2,86	2,42
	Hässleholm	Skåne	1,67	2,33	2,33	2,92	2,86	2,42
	Svalöv	Skåne	1,00	2,33	3,00	2,92	2,86	2,42
83	Älmhult	Kronoberg	1,00	1,67	2,67	4,28	2,42	2,41
	Alvesta	Kronoberg	1,67	1,00	2,67	4,28	2,42	2,41
	Ljungby	Kronoberg	1,67	1,67	2,00	4,28	2,42	2,41
86	Dorotea	Västerbotten	1,67	1,00	2,33	3,69	3,32	2,40
	Robertsfors	Västerbotten	1,67	1,00	2,33	3,69	3,32	2,40
	Sorsele	Västerbotten	1,67	1,67	1,67	3,69	3,32	2,40
	Vindeln	Västerbotten	1,00	1,00	3,00	3,69	3,32	2,40
90	Mellerud	Västra Götaland	1,67	1,67	2,33	3,22	3,08	2,39
	Ale	Västra Götaland	1,67	1,00	3,00	3,22	3,08	2,39
	Falköping	Västra Götaland	1,67	1,00	3,00	3,22	3,08	2,39
	Götene	Västra Götaland	1,00	1,67	3,00	3,22	3,08	2,39
	Härryda	Västra Götaland	1,67	1,00	3,00	3,22	3,08	2,39
	Herrljunga	Västra Götaland	1,67	1,00	3,00	3,22	3,08	2,39
	Lidköping	Västra Götaland	1,67	1,67	2,33	3,22	3,08	2,39
	Mariestad	Västra Götaland	1,67	1,67	2,33	3,22	3,08	2,39
	Orust	Västra Götaland	1,67	1,00	3,00	3,22	3,08	2,39
	Uddevalla	Västra Götaland	1,67	1,67	2,33	3,22	3,08	2,39
	Ulricehamn	Västra Götaland	2,33	1,00	2,33	3,22	3,08	2,39
	Eskilstuna	Södermanland	1,67	1,67	3,33	2,67	2,62	2,39
	Katrineholm	Södermanland	1,67	2,33	2,67	2,67	2,62	2,39
103	Nässjö	Jönköping	1,67	2,33	2,67	3,44	1,77	2,37
	Ekerö	Stockholm	1,67	1,00	3,00	2,61	3,56	2,37
	Österåker	Stockholm	1,67	1,67	2,33	2,61	3,56	2,37
	Sigtuna	Stockholm	1,67	1,67	2,33	2,61	3,56	2,37
	Upplands Väsby	Stockholm	1,67	1,67	2,33	2,61	3,56	2,37
	Upplands-Bro	Stockholm	1,67	1,67	2,33	2,61	3,56	2,37

Nr	Kommun	Län	Skolan Betyg	Kommun- verksamh et Betyg	Hbt- samhället Betyg	Brott Betyg	Attityd Betyg	Medel
109	Vellinge	Skåne	1,67	1,67	2,67	2,92	2,86	2,36
110	Örkelljunga	Skåne	1,67	1,67	2,67	2,92	2,86	2,35
	Ystad	Skåne	1,00	2,33	2,67	2,92	2,86	2,35
	Kalmar	Kalmar	1,67	2,33	3,00	2,17	2,58	2,35
113	Nordmaling	Västerbotten	1,00	1,00	2,67	3,69	3,32	2,34
	Storuman	Västerbotten	1,67	1,00	2,00	3,69	3,32	2,34
115	Vänernborg	Västra Götaland	1,67	1,00	2,67	3,22	3,08	2,33
	Mark	Västra Götaland	1,67	1,00	2,67	3,22	3,08	2,33
	Partille	Västra Götaland	1,00	1,67	2,67	3,22	3,08	2,33
	Svenljunga	Västra Götaland	1,00	1,00	3,33	3,22	3,08	2,33
	Vara	Västra Götaland	1,67	1,00	2,67	3,22	3,08	2,33
120	Berg	Jämtland	1,67	1,67	2,00	2,92	3,36	2,32
	Härnösand	Västernorrland	1,67	1,67	3,00	2,61	2,65	2,32
	Kramfors	Västernorrland	1,67	2,33	2,33	2,61	2,65	2,32
	Örnsköldsvik	Västernorrland	1,67	2,33	2,33	2,61	2,65	2,32
	Håbo	Uppsala	1,67	1,00	2,67	2,97	3,27	2,32
125	Hylte	Halland	1,00	1,67	2,33	3,53	2,99	2,30
	Karlskoga	Örebro	1,67	1,67	2,67	2,67	2,84	2,30
	Lindesberg	Örebro	1,67	1,67	2,67	2,67	2,84	2,30
	Tyresö	Stockholm	1,67	1,00	2,67	2,61	3,56	2,30
	Olofström	Blekinge	1,00	1,67	2,00	3,58	3,24	2,30
	Ydre	Östergötland	1,00	2,33	2,33	3,03	2,79	2,30
131	Avesta	Dalarna	1,67	1,00	2,33	3,47	2,97	2,29
	Gagnef	Dalarna	1,00	1,00	3,00	3,47	2,97	2,29
	Ludvika	Dalarna	1,67	1,00	2,33	3,47	2,97	2,29
	Mora	Dalarna	1,00	1,67	2,33	3,47	2,97	2,29
	Orsa	Dalarna	1,67	1,67	1,67	3,47	2,97	2,29
	Simrishamn	Skåne	1,67	1,00	3,00	2,92	2,86	2,29
	Filipstad	Värmland	1,67	1,67	2,00	3,56	2,54	2,29
	Kil	Värmland	1,67	1,00	2,67	3,56	2,54	2,29
	Kristinehamn	Värmland	1,67	1,67	2,00	3,56	2,54	2,29
	Torsby	Värmland	1,67	1,00	2,67	3,56	2,54	2,29
141	Västerås	Västmanland	1,67	1,67	2,67	2,44	2,96	2,28
142	Markaryd	Kronoberg	1,00	1,00	2,67	4,28	2,42	2,27
	Åsele	Västerbotten	1,00	1,00	2,33	3,69	3,32	2,27
	Lycksele	Västerbotten	1,00	1,00	2,33	3,69	3,32	2,27
	Malå	Västerbotten	1,67	1,00	1,67	3,69	3,32	2,27
	Luleå	Norrbottn	1,67	1,67	3,00	2,36	2,63	2,27
147	Dals-Ed	Västra Götaland	1,67	1,67	1,67	3,22	3,08	2,26
	Färgelanda	Västra Götaland	1,67	1,67	1,67	3,22	3,08	2,26
	Lysekil	Västra Götaland	1,67	1,00	2,33	3,22	3,08	2,26
	Bengtstorsfors	Västra Götaland	1,00	1,67	2,33	3,22	3,08	2,26
	Bollebygd	Västra Götaland	1,00	1,00	3,00	3,22	3,08	2,26
	Lerum	Västra Götaland	1,67	1,00	2,33	3,22	3,08	2,26
	Töreboda	Västra Götaland	1,00	1,00	3,00	3,22	3,08	2,26
154	Enköping	Uppsala	1,67	1,00	2,33	2,97	3,27	2,25
155	Jönköping	Jönköping	1,67	1,00	3,33	3,44	1,77	2,24
156	Askersund	Örebro	1,67	1,67	2,33	2,67	2,84	2,23
	Hällefors	Örebro	1,67	1,67	2,33	2,67	2,84	2,23
	Mjölby	Östergötland	1,00	1,67	2,67	3,03	2,79	2,23
159	Leksand	Dalarna	1,67	1,00	2,00	3,47	2,97	2,22
	Svedala	Skåne	1,00	1,67	2,67	2,92	2,86	2,22
	Eslöv	Skåne	1,67	1,00	2,67	2,92	2,86	2,22
	Höör	Skåne	1,67	1,00	2,67	2,92	2,86	2,22

Nr	Kommun	Län	Skolan Betyg	Kommun- verksamh et Betyg	Hbt- samhället Betyg	Brott Betyg	Attityd Betyg	Medel
	Bromölla	Skåne	2,33	1,00	2,00	2,92	2,86	2,22
	Forshaga	Värmland	1,00	1,67	2,33	3,56	2,54	2,22
	Grums	Värmland	1,00	1,67	2,33	3,56	2,54	2,22
	Hammarö	Värmland	1,67	1,00	2,33	3,56	2,54	2,22
	Heby	Västmanland	1,67	1,00	3,00	2,44	2,96	2,22
168	Lessebo	Kronoberg	1,67	1,00	1,67	4,28	2,42	2,21
	Uppvidinge	Kronoberg	1,00	1,00	2,33	4,28	2,42	2,21
170	Munkedal	Västra Götaland	1,67	1,00	2,00	3,22	3,08	2,19
	Hjo	Västra Götaland	1,00	1,00	2,67	3,22	3,08	2,19
	Sotenäs	Västra Götaland	1,00	1,00	2,67	3,22	3,08	2,19
	Stenungsund	Västra Götaland	1,00	1,00	2,67	3,22	3,08	2,19
	Tjörn	Västra Götaland	1,00	1,67	2,00	3,22	3,08	2,19
	Tranemo	Västra Götaland	1,67	1,00	2,00	3,22	3,08	2,19
	Flen	Södermanland	1,67	1,67	2,33	2,67	2,62	2,19
	Strängnäs	Södermanland	1,67	1,67	2,33	2,67	2,62	2,19
	Timrå	Västernorrland	1,67	1,67	2,33	2,61	2,65	2,19
179	Nordanstig	Gävleborg	1,67	1,00	2,00	3,28	2,96	2,18
	Hofors	Gävleborg	1,67	1,00	2,00	3,28	2,96	2,18
181	Hallsberg	Örebro	1,67	1,67	2,00	2,67	2,84	2,17
	Kumla	Örebro	1,67	1,00	2,67	2,67	2,84	2,17
	Nykvarn	Stockholm	1,67	1,00	2,00	2,61	3,56	2,17
	Nynäshamn	Stockholm	1,67	1,00	2,00	2,61	3,56	2,17
185	Motala	Östergötland	1,67	1,00	2,33	3,03	2,79	2,16
	Söderköping	Östergötland	1,67	1,00	2,33	3,03	2,79	2,16
	Valdemarsvik	Östergötland	1,67	1,67	1,67	3,03	2,79	2,16
	Åtvidaberg	Östergötland	1,00	1,67	2,33	3,03	2,79	2,16
	Finspång	Östergötland	1,67	1,00	2,33	3,03	2,79	2,16
	Ängelholm	Skåne	1,00	1,67	2,33	2,92	2,86	2,16
191	Båstad	Skåne	1,00	1,67	2,33	2,92	2,86	2,15
	Östra Göinge	Skåne	1,67	1,00	2,33	2,92	2,86	2,15
	Årjäng	Värmland	1,00	1,00	2,67	3,56	2,54	2,15
	Munkfors	Värmland	1,00	1,00	2,67	3,56	2,54	2,15
	Säffle	Värmland	1,67	1,00	2,00	3,56	2,54	2,15
	Sunne	Värmland	1,00	1,00	2,67	3,56	2,54	2,15
	Köping	Västmanland	1,00	1,67	2,67	2,44	2,96	2,15
198	Bjurholm	Västerbotten	1,00	1,00	1,67	3,69	3,32	2,14
	Norsjö	Västerbotten	1,00	1,00	1,67	3,69	3,32	2,14
200	Gällivare	Norrbottn	1,67	1,67	2,33	2,36	2,63	2,13
	Grästorp	Västra Götaland	1,00	1,00	2,33	3,22	3,08	2,13
	Lilla Edet	Västra Götaland	1,00	1,00	2,33	3,22	3,08	2,13
	Strömstad	Västra Götaland	1,00	1,00	2,33	3,22	3,08	2,13
204	Gnesta	Södermanland	1,67	1,00	2,67	2,67	2,62	2,12
	Oxelösund	Södermanland	1,67	1,00	2,67	2,67	2,62	2,12
	Trosa	Södermanland	1,00	1,00	3,33	2,67	2,62	2,12
	Vingåker	Södermanland	1,67	1,00	2,67	2,67	2,62	2,12
	Åre	Jämtland	1,00	1,00	2,33	2,92	3,36	2,12
	Sollefteå	Västernorrland	1,00	2,33	2,00	2,61	2,65	2,12
	Knivsta	Uppsala	1,00	1,00	2,33	2,97	3,27	2,12
	Östhammar	Uppsala	1,00	1,00	2,33	2,97	3,27	2,12
	Tierp	Uppsala	1,00	1,00	2,33	2,97	3,27	2,12
213	Eksjö	Jönköping	2,33	1,00	2,00	3,44	1,77	2,11
214	Lekeberg	Örebro	1,00	1,00	3,00	2,67	2,84	2,10
	Nora	Örebro	1,00	1,67	2,33	2,67	2,84	2,10
	Kinda	Östergötland	1,67	1,00	2,00	3,03	2,79	2,10

Nr	Kommun	Län	Skolan Betyg	Kommun- verksamh et Betyg	Hbt- samhället Betyg	Brott Betyg	Attityd Betyg	Medel	
217	Älvdalen	Dalarna	1,00	1,00	2,00	3,47	2,97	2,09	
	Vansbro	Dalarna	1,00	1,00	2,00	3,47	2,97	2,09	
	Kävlinge	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Klippan	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Lomma	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Osby	Skåne	1,67	1,00	2,00	2,92	2,86	2,09	
	Perstorp	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Sjöbo	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Skurup	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Staffanstorp	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Tomelilla	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Trelleborg	Skåne	1,00	1,00	2,67	2,92	2,86	2,09	
	Eda	Värmland	1,00	1,00	2,33	3,56	2,54	2,09	
	Hagfors	Värmland	1,00	1,00	2,33	3,56	2,54	2,09	
231	Arjeplog	Norrbottn	1,00	1,67	2,67	2,36	2,63	2,07	
	Haparanda	Norrbottn	1,67	1,00	2,67	2,36	2,63	2,07	
	Jokkmokk	Norrbottn	1,00	2,33	2,00	2,36	2,63	2,07	
234	Essunga	Västra Götaland	1,00	1,00	2,00	3,22	3,08	2,06	
	Gullspång	Västra Götaland	1,00	1,00	2,00	3,22	3,08	2,06	
	Tanum	Västra Götaland	1,00	1,00	2,00	3,22	3,08	2,06	
237	Härjedalen	Jämtland	1,00	1,00	2,00	2,92	3,36	2,05	
	Ragunda	Jämtland	1,00	1,00	2,00	2,92	3,36	2,05	
	Ånge	Västernorrland	1,00	1,67	2,33	2,61	2,65	2,05	
	Ljusdal	Gävleborg	1,00	1,00	2,00	3,28	2,96	2,05	
241	Tranås	Jönköping	1,67	1,00	2,33	3,44	1,77	2,04	
	Vaggeryd	Jönköping	1,67	1,00	2,33	3,44	1,77	2,04	
243	Degerfors	Örebro	1,67	1,00	2,00	2,67	2,84	2,03	
	Ljusnarsberg	Örebro	1,67	1,00	2,00	2,67	2,84	2,03	
245	Bjuv	Skåne	1,00	1,00	2,33	2,92	2,86	2,02	
	Landskrona	Skåne	1,00	1,00	2,33	2,92	2,86	2,02	
	Skinnskatteberg	Västmanland	1,67	1,00	2,00	2,44	2,96	2,02	
248	Åmål	Västra Götaland	1,00	1,00	1,67	3,22	3,08	1,99	
	Karlsborg	Västra Götaland	1,00	1,00	1,67	3,22	3,08	1,99	
	Öckerö	Västra Götaland	1,00	1,00	1,67	3,22	3,08	1,99	
	Vårgårda	Västra Götaland	1,00	1,00	1,67	3,22	3,08	1,99	
	Bräcke	Jämtland	1,00	1,00	1,67	2,92	3,36	1,99	
	Värnamo	Jönköping	1,67	1,00	2,00	3,44	1,77	1,98	
253	Vetlanda	Jönköping	1,67	1,00	2,00	3,44	1,77	1,98	
	Vadstena	Östergötland	1,00	1,00	2,00	3,03	2,79	1,96	
256	Höganäs	Skåne	1,00	1,00	2,00	2,92	2,86	1,95	
	Storfors	Värmland	1,00	1,00	1,67	3,56	2,54	1,95	
	Nybro	Kalmar	1,67	1,00	2,33	2,17	2,58	1,95	
	Hallstahammar	Västmanland	1,67	1,00	1,67	2,44	2,96	1,95	
	Emmaboda	Kalmar	1,67	1,67	1,67	2,17	2,58	1,95	
	Västervik	Kalmar	1,67	1,00	2,33	2,17	2,58	1,95	
	Arboga	Västmanland	1,00	1,67	1,67	2,44	2,96	1,95	
	Kungsör	Västmanland	1,00	1,00	2,33	2,44	2,96	1,95	
	Norberg	Västmanland	1,00	1,00	2,33	2,44	2,96	1,95	
	Sala	Västmanland	1,00	1,00	2,33	2,44	2,96	1,95	
	Hultsfred	Kalmar	1,00	1,67	2,33	2,17	2,58	1,95	
	Borgholm	Kalmar	1,67	1,00	2,33	2,17	2,58	1,95	
	268	Boden	Norrbottn	1,00	1,00	2,67	2,36	2,63	1,93
		Överkalix	Norrbottn	1,00	1,00	2,67	2,36	2,63	1,93
		Arvidsjaur	Norrbottn	1,00	1,67	2,00	2,36	2,63	1,93

Nr	Kommun	Län	Skolan Betyg	Kommun- verksamhet Betyg	Hbt- samhället Betyg	Brott Betyg	Attityd Betyg	Medel
271	Mullsjö	Jönköping	1,00	1,67	1,67	3,44	1,77	1,91
	Sävsjö	Jönköping	1,00	1,67	1,67	3,44	1,77	1,91
273	Laxå	Örebro	1,00	1,00	2,00	2,67	2,84	1,90
	Boxholm	Östergötland	1,00	1,00	1,67	3,03	2,79	1,90
275	Fagersta	Västmanland	1,00	1,00	2,00	2,44	2,96	1,88
	Mörbylånga	Kalmar	1,00	1,00	2,67	2,17	2,58	1,88
277	Älvsbyn	Norrbottn	1,00	1,00	2,33	2,36	2,63	1,87
	Pajala	Norrbottn	1,00	1,67	1,67	2,36	2,63	1,87
279	Surahammar	Västmanland	1,00	1,00	1,67	2,61	2,96	1,85
280	Habo	Jönköping	1,00	1,00	2,00	3,44	1,77	1,84
281	Högsby	Kalmar	1,00	1,67	1,67	2,17	2,58	1,82
	Oskarshamn	Kalmar	1,00	1,00	2,33	2,17	2,58	1,82
	Vimmerby	Kalmar	1,00	1,00	2,33	2,17	2,58	1,82
	Torsås	Kalmar	1,67	1,00	1,67	2,17	2,58	1,82
285	Kalix	Norrbottn	1,00	1,00	2,00	2,36	2,63	1,80
	Kiruna	Norrbottn	1,00	1,00	2,00	2,36	2,63	1,80
287	Gnosjö	Jönköping	1,00	1,00	1,67	3,44	1,77	1,78
	Aneby	Jönköping	1,00	1,00	1,67	3,44	1,77	1,78
289	Mönsterås	Kalmar	1,00	1,00	2,00	2,17	2,58	1,75
290	Övertorneå	Norrbottn	1,00	1,00	1,67	2,36	2,63	1,73

I studien kartläggs olika mätbara yttre förutsättningar i landets 290 kommuner som är relevanta för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) för att leva ett Fullgott liv.

De bedömningsgrunder som inbegripits har indelats i fem olika bedömningsområden:

- skolan
- kommunens verksamhet och personal
- hbt-samhällets infrastruktur
- frekvensen brott med homofobiskt motiv
- allmänhetens attityd till homosexuella

Studiens avsikt att mäta skillnader i situationen för hbt-personer i kommunerna innebär att det inte bara är den kommunala verksamheten som undersöks. Också andra faktorer, som allmänhetens attityder och förekomsten av ett organiserat hbt-liv, har vägts in. Studien är kvantitativ och ska ses som ett försök att kartlägga en mångfasetterad verklighet.

Endast 3,1 procent av landets kommuner får totalbetyget godkänt. Hur ser det ut för din kommun?

RFSL - Riksförbundet för sexuellt likaberättigande

Box 350, 101 26 Stockholm

Telefon: 08-501 62 900

Fax: 08-30 47 30

E-post: forbund@rfsl.se

Hemsida: <http://www.rfsl.se>

© Copyright 2006 RFSL - Riksförbundet för sexuellt likaberättigande

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Equal